

De hyperinflatie tijdens de Weimarrepubliek in de nasleep van WO I. (7b)

Rudy De Vos

De voornaamste invloed op de zegelproductie tijdens de inflatie is, naast de tariefverhogingen die elkaar steeds sneller opvolgden, het postzegelsysteem van het keizerrijk. Voor een deel is het niet tijdig aanleveren van postzegels en de grote postzegeloverschotten in de magazijnen te wijten aan de basisregels van de post (Reichspost) die tot de zomer van 1923 werden gevolgd. Het vereiste port werd zodanig vastgelegd, dat er een minimum aan postzegels nodig waren om het volledig postverkeer, binnen- en buitenlandse dienst, te beheersen. Tussen 1900 en 1918 werd slechts van een set van 14 postzegels gebruik gemaakt. De voornaamste basisregel van het postsysteem was spaarzaamheid. Speciale uitgften en herinneringszegels bestonden niet en er werd gestreefd naar één zending = één postzegel. Voor de meest gebruikte postzegelwaarden werd het goedkoopste drukprocedé gebruikt. De enige wijzigingen die in die periode werden doorgevoerd, waren de ingebruikname van papier met watermerk in 1905 en het toevoegen van een postzegel van 60 pff aan het assortiment in 1911. In 1918 werden er tariefaanpassingen gedaan om aan de postzegelkleuren (groen, rood, blauw) opgelegd door de wereldpost-organisatie voor brieven, drukwerk en postkaarten voor binnenlandse en buitenlandse zendingen tegemoet te komen. Men wou geen nieuwe postzegels maken.

Het feit dat het ministerie voor post (Reichspostministerium RPM) nieuwe zegeluitgften pas plande wanneer de nieuwe tarieven waren goedgekeurd, had voor gevolg dat zelfs in de periode van gematigde inflatie het afleveren van nieuwe zegels pas maanden later kon. Van midden 1922 ontstonden grote productieproblemen.

Het RPM had 3 staatssecretarissen: 2 in Berlijn en 1 in München. In 1918 werd dit uitgebreid met 4 afdelingen in Berlijn. Alhoewel Württemberg sinds 1902 en München in 1920 deel uitmaakten van de post werden ze niet als een onderafdeling behandeld. Zij hadden tijdens de Duitse Rijk een grote invloed op de werking van de post. De staatsdrukkerij maakte deel uit van het RPM.

De staatsdrukkerij te Berlijn was door de steeds korter wordende perioden tussen de portverhogingen, zelfs na het inschakelen van een privé drukkerij te Berlijn, niet meer in staat om op tijd bankbiljetten en zegels te drukken. De OPD's (Ober Post Directionen), verspreid over het land, werden ingeschakeld. Er zijn duidelijke verschillen wat betreft het afgeleverde werk.

Over deze interessante uitbreiding waarin de info op de velranden centraal staat en meer info is over de Ober Post Directionen (ODP) waar de zegels werden gedrukt of van een opdruk werden voorzien, volgt hierna een kennismaking.

Links : rechter benedenhoek van twee vellen met zegel Mi. nr. 254.

Rechts: twee onderste velranden (in het midden) met zegel Mi.nr. 304.

Op het linker beeld zijn op de onderste velranden de kolomnummers in grote letters en de HAN-nummers (twee verschillende) gedrukt. Er zijn twee verschillende HAN nummers, dus twee huisopdrachten, één in 1922 en 1 in 1923. Een vel van zegels 254 bevat 5 x 10 zegels. Er bestaan 4 kleurnuances met een uiteenlopende quotering.

Het rechter beeld toont twee veldelen met dezelfde HAN nummers: groen voor het beeld (zegel 270) en zwart voor de opdruk. Beide drukwerken behoren tot dezelfde huisopdracht.

Een verzameling met HAN nummers is veelzijdig en houdt enkele verrassingen in petto. Wellicht ontdekt men meer items die aansluiten bij de volgende voorbeelden.

Een HAN-nummer betekent niet noodzakelijk dat het een huisdrukopdracht is voor het drukken van een gedeelte of de volledige oplage van één bepaalde zegel.

Afbeelding hiernaast: het HAN-nummer H 7571.22 wordt niet vermeld in de Michel speciaal catalogus 2006. Voor deze zegels vindt men H 8372.22 en H 8699.22. Zegel 251 werd uitgegeven in maart 1923. Er zijn geen gegevens wat betreft de HAN-nummers van de zegels Mi.nrs. 268 / 273 en 287. De zegels met Mi.nrs. 275 en 297 / 300 werden vervaardigd zonder HAN (huisopdracht)

Mi.nr. 251

Er zijn verschillende zegels die in één drukopdracht werden vervaardigd. Er bestaan van deze zegels uiteraard alleen vellen met slechts hetzelfde HAN nummer. Een voorbeeld hiervan is Mi. nr. 274 met HAN nummer H5217.23 uitgegeven 15 september 1923. Soms werden meerdere zegels in dezelfde opdracht gedrukt. In dit geval tonen de vellen hetzelfde HAN-nummer.

Het HAN nummer op het vel met zegels Mi.nr. 277 is oranje, dezelfde kleur als het beeld. Het HAN nummer hoort dus niet bij de zegel met opdruk, die is uitgegeven op 1 september 1923, doch wel bij de druk van de oorspronkelijke zegel Mi.nr. 182 die werd uitgegeven in januari 1922. Ernaast staat het zegelbeeld van Mi.nr. 280, uitgegeven 24 augustus 1923, met twee HAN nummers: één in rode kleur van de oorspronkelijke zegel Mi.nr. 240 met H 6957.22, uitgegeven december 1922 en één met zwarte inkt met H 4915.23.

Mi.nr. 274

Mi. nr. 277

Mi.nr. 280

HAN nummers werden ingevoerd bij besluit van de staatssecretaris van het postwezen van 22 juli 1922. Aanleiding was een onderzoek naar een fraudeschandaal dat dateert van 1899 en dat grondig werd onderzocht. Het bleek dat in de voorbije 20 jaar geen boekhouding werd gevoerd: arbeidsduur noch kostprijs werden genoteerd.

Als gevolg hiervan werd een dubbele boekhouding ingevoerd en er werd beslist om vanaf 1908 voor elke opdracht het jaartal toe te voegen. Door de HAN kon de exacte maakprijs worden berekend. Het boekjaar eindigde eind maart. Indien de opdracht niet was afgewerkt, werd een nieuw HAN nummer toegekend.

Alhoewel de staatsdrukkerij de drukplaten of drukclichés leverde zodat indien nodig de verschillende lokale drukkerijen (ODP's) de drukplaten konden samenstellen, kan men herkennen door welke drukkerij de opdrukken werden afgeleverd. Behalve wanneer de kleurnuance zo specifiek was, kan men niet herkennen waar een enkele zegel was gedrukt. Zegelvellen en specifiek de bovenrand geven echter uitsluitsel over de herkomst van het drukwerk.

*Mi.nr. 289 OR
OPD B – Erfurt*

*Mi.nr. 289 OR
OPD C – Frankfurt*

*Mi.nr. 289 OR
OPD D – Hamburg*

*Mi.nr. 289 OR
OPD F – Königsberg*

*Mi.nr. 289 OR
OPD G – Leipzig*

*Mi.nr. 289 OR
OPD H – München*

*Mi.nr. 289 OR
OPD I – Münster*

*Mi.nr. 289 ER
OPD – K Stettin*

De vellen van postzegel mi.nr. 273, vervaardigd d.m.v. plaatdruk in augustus 1923, tonen op de linker velrand naast de scheiding van elke tweede zegel een nummer, 1 t.e.m. 11. Op de rechter velrand vindt men een volgnummer. De figuur hiernaast toont enkele zegelrijen met randen van twee vellen die in omgekeerde volgorde bij elkaar werden gelegd. Op het ene vel staan de cijfers 4, 5 6, 7, 8 en 9 en bij het rechter vel de cijfers 10, 11, 1, 2 en 3 met 1 tanding verschoven. Met 11 opeenvolgende cijfers in de rand en het verspringen van de nummering aan de tanding is de opvolging van nummers toch onduidelijk. Vel links nr. 3555, rechts 3558.

We draaien de pagina's terug naar de inleiding : misschien is dit het duwtje dat aanzet tot studie van een nieuw onderwerp of van materiaal waarover men beschikt.